

Asia

Komission laajentumispaketti 2019: yleinen osuus ja maakohtaiset arviot

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 29.5.2019 vuotuisen laajentumispakettinsa, joka sisältää yleisosion sekä maakohtaiset raportit Montenegrosta, Serbiasta, Pohjois-Makedoniasta, Albaniasta, Kosovosta ja Turkista. Samassa yhteydessä komissio julkaisi lausunnon ja laajan raportin, jotka koskevat Bosnia-Hertsegovinan vuonna 2016 jättämää EU-jäsenysshakemusta.

Yleisten asioiden neuvoston on tarkoitus hyväksyä laajentumispakettia koskevat päätelmät. Kaikilla jäsenmailla ei näytä olevan valmiutta hyväksyä päätelmiä kesäkuun yleisten asioiden neuvostossa, joten todennäköisesti päätelmien hyväksyminen siirtyy kesän yli. Bosnia-Hertsegovinaa koskevan lausunnon pohjalta tullaan neuvottelemaan päätelmät myöhemmin.

Suomen kanta

Suomi yhtyy komission näkemykseen, jonka mukaan uskottava laajentumispolitiikka on investointi koko Euroopan rauhaan, vakauteen, turvallisuuteen ja talouskasvuun.

Laajentumispolitiikan tulee perustua tiukalle ehdollisuudelle ja asetettujen jäsenyyskriteereiden täysimääräiselle täyttämiseksi. Kukin jäsenyysprosessissa oleva maa etenee omien ansioidensa perusteella. Jokaista maata tulee arvioida sen oman edistymisen perusteella ja jokaisen EU-lähentymisessä tulee edetä sitä mukaa, kun lähentymiselle asetetut ehdot täyttyvät.

Kattavat ja johdonmukaiset oikeusvaltiosektorin uudistukset ovat laajentumispolitiikan ytimessä. Jäsenyysprosessissa olevien maiden tulee saavuttaa aiempaa ripeämmin aitoja ja kestäviä tuloksia keskeisimpien jäsenyyskriteerien täyttämiseksi, etenkin oikeusvaltiosektorilla.

Jokaisella Länsi-Balkanin maalla on EU-jäsenyysperspektiivi. EU:n tulee pitää kiinni tästä sitoumuksesta ja Länsi-Balkanin maiden tulee pitää kiinni jäsenyysperspektiivin tuomista velvoitteista. EU-jäsenyysperspektiivi tukee Länsi-Balkanin maiden yhteiskunnallista ja taloudellista kehitystä sekä alueellista ja sisäistä vakautta. Laajentumispolitiikan kautta pääsemme vaikuttamaan maiden kehitykseen.

Länsi-Balkan on alue, johon tänä päivänä kohdistuu taloudellista ja poliittista kiinnostusta myös muualta kuin EU:n suunnasta (Kiina, Venäjä). Historiallinen orientaatio alueella on kuitenkin EU:n suuntaan korostuva. Lähentymisperspektiivi on tärkeä signaali ennen kaikkea alueen nuorille, jotka odottavat EU:n lähentymistä ja jäsenyyttä. Jäsenyysneuvottelujen aloittaminen antaisi toivoa ja visiota alueelle.

Alueellinen yhteistyö ja hyvät naapurussuhteet kuuluvat Länsi-Balkanin maiden EU-lähentymisen velvoitteisiin. Kahdenväliset kiistakysymykset tulee ratkaista jäsenyysprosessin ulkopuolella ja ennen jäsenyyden toteutumista. Kreikan ja Pohjois-Makedonian sopimus nimikiistan ratkaisemisesta on erinomainen esimerkki siitä, miten vaikeitakin kysymyksiä voidaan ratkaista. Serbian ja Kosovon tulee normalisoida suhteensa velvoitteensa mukaisesti.

EU:n tulee panostaa strategiseen viestintään Länsi-Balkanilla. Länsi-Balkanin maiden hallitusten tulee viestiä EU-jäsenyyden vaatimuksista ja sen tarjoamista mahdollisuuksista avoimesti.

Länsi-Balkanin maat

Suomi yhtyy komission arvioon **Montenegron** jäsenyysneuvotteluiden tilanteesta. Jatkossa maan tulee edistyä nykyistä paremmin etenkin oikeusvaltiosektorin uudistuksissa.

Suomi yhtyy komission arvioon **Serbian** jäsenyysneuvotteluiden tilanteesta. Serbian tulee nopeuttaa etenkin oikeusvaltiosektorin uudistuksia. Serbian tulee parantaa sitoutumistaan Kosovon kanssa käytävään suhteiden normalisointidialogiin, mukaan lukien jo sovittujen asioiden toimeenpano. Serbian tulee yhdenmukaistaa ulkopoliittikkansa täysimääräisesti EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan mukaiseksi hyvissä ajoin ennen jäsenyysneuvotteluiden päättymistä ja osoittaa yhdenmukaistamisessa uskottavaa edistymistä jo sitä ennen.

Suomi tukee komission suositusta jäsenyysneuvotteluiden aloittamisesta **Pohjois-Makedonian** kanssa. Pohjois-Makedonia on edennyt merkittävästi uudistuksissa. Nimikiistan ratkaiseminen Kreikan kanssa on historiallinen saavutus ja myönteinen esimerkki alueelle. Pohjois-Makedonian tulee jatkaa uudistusten toteuttamista kiinnittäen erityistä huomiota perusoikeuksiin ja oikeusvaltiosektoriin.

Suomi tukee komission suositusta jäsenyysneuvotteluiden aloittamisesta **Albanian** kanssa. Albania on saavuttanut hyvää edistystä ja tuloksia erityisesti oikeuslaitosuudistuksessa. Albanian tulee edistyä erityisesti korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Maan pahasti jakautuneeseen sisäpoliittiseen tilanteeseen tulee löytää ratkaisu uudistusprosessien jatkumiseksi.

Suomi yhtyy komission arvioon **Bosnia-Hertsegovinan** EU-jäsenyysvalmiuksista. Hakijamaa-aseman saaminen edellyttää vielä merkittäviä uudistuksia. Maan tulee edetä johdonmukaisesti EU-lähentymisen kriteerien täyttämässä. On tärkeää, että hallitukset saadaan muodostettua kaikilla hallinnon tasoilla mahdollisimman pian.

Kosovon tulee nopeuttaa uudistustahtia ja parantaa uudistusten johdonmukaisuutta. Erityisesti oikeusvaltiosektorin uudistusten toteuttaminen on tärkeää. Kosovon tulee sitoutua täysimääräisesti Kosovon erityistuomioistuimen toimintaan. Kosovon tulee parantaa sitoutumistaan Serbian kanssa käytävään suhteiden normalisointidialogiin,

mukaan lukien jo sovittujen asioiden toimeenpano. Serbiasta ja Bosnia-Hertsegovinasta tuleville tuotteille asetetut tullimaksut tulee poistaa.

Turkki

Suomi yhtyy komission arvioon Turkin tilanteesta. Turkin etäännyminen EU:sta on edelleen jatkunut eivätkä Turkin EU-lähentymiseen liittyvät uudistukset etene asianmukaisella tavalla. Suomi on syvästi huolissaan Turkin oikeusvaltion, perusoikeuksien ja oikeuslaitoksen kehityksestä.

Turkin jäsenyysneuvotteluissa ei nykytilanteessa ole edellytyksiä edetä, mutta EU:n ei tule katkaista Turkin EU-jäsenyysprosessia. EU:n ja Turkin välisille suhteille jäsenyysprosessi on edelleen viitekehys, joka mahdollistaa myös Turkin kehityksen seurannan ja kriittisenkin vuoropuhelun.

Turkki on EU:lle tärkeä kumppani. Turkin kanssa tulee jatkaa vuoropuhelua ja yhteistyötä eri tasoilla. Muuttoliikeyhteistyö Turkin kanssa on EU:lle edelleen erityisen tärkeää.

Pääasiallinen sisältö

Laajentumispaketti sisältää maakohtaiset analyysit EU:n laajentumisprosessissa olevien maiden tilanteesta. Lisäksi paketissa luodaan katsaus komission helmikuussa 2018 antaman Länsi-Balkan-strategian toimeenpanoon ja Sofiassa toukokuussa 2018 pidetyssä EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksessa sovitun prioriteettiagendan toimeenpanoon.

Laajentumispaketti sisältää myös komission lausunnon ja laajan raportin, jotka koskevat Bosnia-Hertsegovinan vuonna 2016 jättämää EU-jäsenyysshakemusta.

Komissio toteaa, että uskottava laajentumispolitiikka on geostrateginen investointi koko Euroopan rauhaan, vakauteen, turvallisuuteen ja talouskasvuun. EU:lla ja jäsenyysprosessissa olevilla mailla on yhteisiä haasteita, kuten maahanmuutto, järjestäytynyt rikollisuus ja terrorismi.

Komissio korostaa, että jäsenyysprosessissa olevien maiden tulee saavuttaa aiempaa ripeämmin aitoja ja kestäviä tuloksia keskeisimmissä kysymyksissä, joita ovat oikeusvaltioperiaate, oikeuslaitoksen uudistukset, korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta, turvallisuus, perusoikeudet, demokraattisen järjestelmän toimivuus, julkishallinnon uudistaminen, taloudellinen kehitys ja kilpailukyky. Länsi-Balkanin maiden tulee edistyä sovinnonteossa, hyvien naapuruussuhteiden luomisessa ja alueellisessa yhteistyössä.

Komissio toteaa, että EU:n tulee pitää kiinni sitoumuksistaan ja vastata positiivisesti, kun jäsenyysprosessissa oleva maa saavuttaa tuloksia ehtojen täyttämässä. Komissio nostaa esiin Kiinan kasvavan aktiivisuuden Länsi-Balkanilla ja toteaa, että Kiinasta tulevat investoinnit jättävät usein huomiotta sosiaalis-taloudellisen ja taloudellisen kestävyden.

Maakohtaiset huomiot

Montenegro

Montenegron EU-jäsenyysneuvotteluissa on avattu 32/35 neuvottelulukua. Komissio toteaa, että neuvottelujen jatkoedistys riippuu keskeisesti siitä, miten Montenegro etenee

oikeusvaltiosektorin uudistuksissa. Keskeisenä prioriteettina on oikeusvaltiota koskevien neuvottelulukujen väliarviointiehtojen täyttäminen. Kun Montenegro on täyttänyt nämä ehdot, EU asettaa oikeusvaltiota koskeville neuvotteluluville sulkemisehdot, jotka määrittelevät selkeästi oikeusvaltiota koskevat vaatimukset. Montenegron tulee täyttää nämä ehdot ennen kuin keskeisiä neuvottelulukuja voidaan sulkea. Keskeiset oikeusvaltiosektorin kehittämiskohteet ovat mediavapaus sekä korruption ja ihmiskaupan vastaiset toimet.

Montenegron sisäpolitiikka on säilynyt jakaantuneena ja oppositio on jatkanut parlamentin toiminnan boikotoimista. Montenegron talous on kasvanut vakaasti, mutta julkinen velka on noussut ennätystasolle. Montenegro on jatkanut toimia, joilla vastataan EU-jäsenyyden tuomiin velvoitteisiin. Maa on jatkanut rakentavaa sitoutumistaan hyviin naapuruussuhteisiin ja on osallistunut aktiivisesti alueelliseen yhteistyöhön. Montenegro on yhdenmukaistanut ulkopolitiikkansa EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan mukaiseksi.

Serbia

Serbian EU-jäsenyysneuvotteluissa on avattu 16/35 neuvottelulukua. Komissio toteaa, että neuvottelujen jatkoedistys riippuu ennen kaikkea siitä, miten Serbia edistyy oikeusvaltiosektorin uudistuksissa ja Kosovo-suhteen normalisoinnissa. Serbian tulee nopeuttaa merkittävästi uudistustahtiaan etenkin seuraavilla sektoreilla: oikeuslaitoksen riippumattomuus, korruption vastaiset toimet, mediavapaus, sotarikosten kansallinen käsittely ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaiset toimet.

Sisäpoliittinen jakaantuneisuus on lisääntynyt. Talousuudistukset ovat tuottaneet tuloksia, etenkin makrotaloudellisen vakauden lisäämisessä.

Serbia on osallistunut aktiivisesti alueelliseen yhteistyöhön. Serbia on suhtautunut pidättyväisesti Kosovon asettamiin tuontitulleihin, mutta Serbian tulee osaltaan vaikuttaa siihen, että maiden suhteiden normalisointiprosessi etenee. Serbia on yhtynyt vain 52-prosenttisesti EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluviin lausuntoihin ja neuvoston päätöksiin.

Pohjois-Makedonia

Komissio suositteli jäsenyysneuvotteluiden aloittamista Pohjois-Makedonian kanssa ensimmäisen kerran jo vuonna 2009. Kesäkuun 2018 yleisten asioiden neuvosto päätti laajentumispäätelmissään, että jäsenyysneuvottelut maan kanssa avataan kesäkuussa 2019, mikäli kaikki ehdot ovat täyttyneet.

Komissio suosittelee jäsenyysneuvotteluiden aloittamista Pohjois-Makedonian kanssa. Maa on osoittanut merkittävää edistystä EU-lähentymiseen vaadittavalla uudistusagendalla ja saavuttanut konkreettisia tuloksia erityisesti kesäkuussa 2018 neuvoston päätelmissä asetettujen ehtojen osalta. Keskeisiä lakiuudistuksia on suurelta osin toteutettu osallistaen kansalaisyhteiskuntaa ja kansainvälistä toimijoita.

Konkreettisia tuloksia on saavutettu uudistuksissa, jotka koskevat oikeuslaitosta, korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, tiedustelu- ja turvallisuusviranomaisia sekä julkishallintoa.

Historiallinen nimisopimus Kreikan kanssa päätti pitkän kiistan maan nimestä ja on erinomainen esimerkki alueelle ja koko Euroopalle sovinnosta. Komissio odottaa myös Bulgarian kanssa tehdyn ystävyyssopimuksen toimeenpanon jatkamista.

Taloukasvu on nousujohteista ja hallitus on toteuttanut toimia julkisen talouden parantamiseksi. Pohjois-Makedonian kilpailukykyä haittaavat puutteet erityisesti osaamisessa, rakenteelliset haasteet liiketoimintaympäristössä ja puutteelliset infrastruktuuri-investoinnit.

Komissio toteaa, että uudistusprosessien jatkumisen tueksi tullaan soveltamaan vahvistettua lähestymistapaa oikeusvaltiota koskevissa neuvotteluluvuissa.

Albania

Komissio suositteli ensimmäisen kerran jäsenyysneuvotteluiden avaamista Albanian kanssa vuonna 2018. Kesäkuun 2018 yleisten asioiden neuvosto päätti laajentumispäätelmässään, että jäsenyysneuvottelut Albanian kanssa avataan kesäkuussa 2019, mikäli kaikki ehdot ovat täyttyneet.

Komissio suosittelee jäsenyysneuvotteluiden aloittamista Albanian kanssa. Komissio katsoo, että Albania on jatkanut hyvää etenemistä EU-agendalla. Se on saavuttanut konkreettisia tuloksia erityisesti kesäkuussa 2018 neuvoston päätelmissä asetettujen ehtojen osalta, vaikkakin hyvin jakautuneessa poliittisessä ilmapiirissä.

Oikeussektorin uudistus on edistynyt hyvin ja johdonmukaisesti. Tuomareiden ja syyttäjien uudelleenarviointiprosessi on tuottanut konkreettisia tuloksia ja tuomioistuineläytöksen uudistaminen jatkuu. Korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumisessa on tehty työtä, mutta se on pitkän tähtäimen haaste, joka vaatii Albanialta vahvistettuja ja jatkuvia toimia.

Julkishallinnon uudistus on jatkunut. Toimia ihmisoikeuksien turvaamiseksi on tehty. Albanian taloukasvu on vahvaa, mutta puutteet tietotaidossa sekä matala koulutustaso hidastavat maan kilpailukykyä.

Komissio painottaa, että Albanian edistysaskelten kestävyiden ja vahvistumisen kannalta on tärkeää, että Albaniassa vallitsee vahvempi kansallinen yksimielisyys EU-integraation ensisijaisuudesta, tämän hetken poliittisesta vastakkainasettelusta päästään yli ja poliittista tahtoa osoitetaan yli puoluerajojen.

Komissio toteaa, että uudistusprosessien jatkumisen tueksi tullaan soveltamaan vahvistettua lähestymistapaa oikeusvaltiota koskevissa neuvotteluluvuissa.

Bosnia-Hertsegovina

Komission lausunto ja laaja raportti Bosnia-Hertsegovinan vuonna 2016 jättämään EU-jäsenyyshakemukseen antaa kattavan tiekartan EU-lähentymisen vaatimien asteittaisten uudistusten toteuttamiseksi. Lausunnossa komissio antaa ensimmäistä kertaa kokonaisarvion siitä, miten maa täyttää EU:n jäsenyyskriteerit ja säännösten.

Komission lausunnon mukaan Bosnia-Hertsegovina ei vielä täytä poliittisia ja taloudellisia jäsenyyskriteerejä ja se on myös muissa uudistuksissa vasta alkuvaiheessa EU-jäsenyyden asettamien velvoitteiden täyttämiseksi. Bosnia-Hertsegovinalla on monia rakenteellisia haasteita ratkaistavanaan ja maan tulee tehdä huomattavia toimia

vaatimusten riittäväksi täyttämiseksi. Lausunto määrittelee 14 keskeistä prioriteettialuetta tarvittaville uudistuksille demokratian ja sen toimivuuden, oikeusvaltion, perusoikeuksien ja julkishallinnon uudistamisen aloilla.

Komissio katsoo, että EU-jäsenyysneuvottelut tulisi avata Bosnia-Hertsegovinan kanssa, kun maa on saavuttanut tarvittavan yhteensopivuuden tason jäsenyysehtojen, erityisesti poliittisten ehtojen, kanssa. Tämä edellyttää vakaita instituutioita demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen takaajana.

Komissio suosittaa neuvostoa keskustelemaan lausunnosta ja ensisijaisten tavoitteiden seurannasta vasta Bosnia-Hertsegovinan hallituksen muodostamisen jälkeen.

Kosovo

Komissio katsoo, että Kosovo on saavuttanut jonkin verran edistymistä EU-lähentymiseen liittyvissä uudistuksissa, mutta kaikki hallituksen tekemät päätökset eivät ole olleet linjassa uudistustavoitteiden kanssa. Kosovon tulee toimeenpanna oikeusvaltiosektoriin ja julkiseen hallintoon liittyvät lakiuudistukset ja tehostaa toimia, joilla estetään virantäyttöön liittyvä poliittinen vaikuttaminen. Korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaisia toimia tulee tehostaa. Kosovon tulee siirtää huomio takaisin EU-lähentymisen edellyttämiin uudistuksiin.

Taloukasvu on ollut vakaata, mutta lisätoimia tarvitaan työllisyyden parantamiseksi ja harmaan talouden torjumiseksi.

Kosovo on asettanut sadan prosentin tullit Serbiasta ja Bosnia-Hertsegovinasta tuotaville tuotteille, millä on ollut negatiivinen vaikutus alueelliseen yhteistyöhön ja Serbian kanssa käytävään suhteiden normalisointidialogiin. Tullit myös rikkovat Länsi-Balkanin maiden kauppasopimusta (CEFTA) eivätkä ole EU:n kanssa solmitun vakautus- ja assosiaatiosopimuksen mukaisia.

Turkki

Turkin vuonna 2005 aloitetut EU-jäsenyysneuvottelut eivät etene, eikä uusia neuvottelulukuja tällä hetkellä harkita avattavaksi tai suljettavaksi. Turkki on komission arvion mukaan edelleen etäännytynyt EU:sta. Turkin ilmaisema EU-jäsenyyteen sitoutuminen ei ole konkretisoitunut tätä edistävinä uudistuksina.

Turkin oikeusvaltion, perusoikeuksien ja oikeuslaitoksen kehitys on komission arvion mukaan erittäin huolestuttava. Turkin oikeusvaltiolle kesän 2016 vallankaappausyrityksen jälkeinen aika on ollut vaikea, vaikka poikkeustilaa ei enää ole jatkettu kesän 2018 jälkeen. Komissio arvioi, että Turkin uusi presidenttikeskeinen järjestelmä on merkittävästi supistanut parlamentin lainsäädännöllisiä ja valvontatehtäviä sekä politisoinut julkista hallintoa. Komissio tuo esille myös huolensa liittyen kevään 2019 paikallisvaaleihin Istanbulissa ja Kaakkois-Turkissa.

Komissio arvioi, että Turkin ihmisoikeustilanne on edelleen heikentynyt. Muun muassa kansalaisyhteiskunnan sekä kokoontumisvapauden ja ilmaisuvapauden tilanne on komission arvion mukaan huolestuttava.

Komission arvion mukaan talouden ajankohtaisiin ongelmiin yhdistyy Turkissa syvenevä huoli maan markkinatalouden mekanismien toiminnasta sekä taloudellisten

instituutioiden itsenäisyydestä. Turkki on tästä huolimatta hyvin integroitunut EU:n markkinoihin kaupan ja investointien aloilla.

Komissio toteaa, ettei suhteiden normalisointi Kyproksen tasavallan kanssa ole edennyt sekä muistuttaa kansainvälisen oikeuden kunnioittamisesta ja hyvien naapuruussuhteiden merkityksestä (ml. Kyproksen suvereenit oikeudet hyödyntää luonnonvarojaan).

EU ja Turkki ovat jatkaneet hyödyllistä yhteistyötä ja vuoropuhelua eri tasoilla, ml. alueelliset kysymykset, turvallisuus, energia, liikenne ja kauppa. Komission arvioi Turkin sitoutumisen muuttoliiketyhteistyöhön EU:n kanssa erityisen myönteisessä valossa. Turkissa on yli 3,6 miljoonaa rekisteröityä pakolaista Syyriasta.

Kansallinen valmistelu

Ulkosuhdejaoston kirjallinen menettely X.-Y.6.2019
EU-ministerivaliokunta 14.6.2019

Asiakirjat

2019 Communication on EU Enlargement Policy COM(2019) 260 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Keijo Karjalainen, UM, keijo.karjalainen@formin.fi, 0295 352 030
Mika Ruotsalainen, UM, mika.ruotsalainen@formin.fi, 0295 350 305
Oona Hulmi, UM, oonahulmi@formin.fi, 0295 350 357
Markku Lampinen, UM, markku.lampinen@formin.fi, 0295 350 164

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
